

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

21 ianuarie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

judecători –Constantin Alerguș, Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti și Nicolae Gordilă,
 a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate de către procurorul în
 Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Grigore Botnaru, avocatul Vasile
 Pruteanu, în numele părții vătămate Vasile Grițcan și avocaților Nicolae Ursu și Vasile
 Nicoară în numele inculpaților Cuiban Mihail și Zanosiev Zaharia, împotriva sentinței
 judecătorești Botanica mun. Chișinău din 24 decembrie 2012 și deciziei Colegiului penal al
 Curții de Apel Chișinău din 09 iulie 2013, în cauza penală privindu-i pe,

Cuiban Mihail Constantin, născut la 25 iulie 1956,
 originar din mun. Chișinău, s. Sîngera și domiciliat în
 mun. Chișinău, s. Revaca, str. Ion Creangă nr. 11,

Zanosiev Zaharia Petru, născut la 29 februarie
 1980, originar din or. Tiraspol, domiciliat în mun.
 Chișinău, str. Calea Orheiului 109/3, ap. 82

Datele referitoare la examinarea cauzei:

- 1. de la 02 decembrie 2010 pînă la 24 decembrie 2012 (prima instanță)**
- 2. de la 18 ianuarie 2013 pînă la 09 iulie 2013 (instanța de apel)**
- 3. de la 08 octombrie 2013 pînă la 21 ianuarie 2014 (instanța de recurs).**

Procedura de citare a fost legal executată.

S-au prezentat:

Procurorul Nicolae Suvac, care a solicitat admiterea recursului declarat de către
 procuror și avocatul părții vătămate și respingerea recursului declarat de către avocații
 Nicolae Ursu și Vasile Nicoară în numele inculpaților Cuiban Mihail și Zanosiev Zaharia.

Avocatul Vasile Pruteanu, care a solicitat admiterea recursului în sensul declarat,
 precum și cel al procurorului și respingerea recursului declarat de către avocații Nicolae
 Ursu și Vasile Nicoară în numele inculpaților Cuiban Mihail și Zanosiev Zaharia.

Avocații Vasile Nicoară și Nicolae Ursu în numele inculpaților Cuiban Mihail și
 Zanosiev Zaharia și inculpatul Cuiban Mihail, care au solicitat admiterea recursului
 declarat și respingerea recursurilor procurorului și ale avocatului Vasile Pruteanu în
 numele părții vătămate.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința judecătorei Botanica mun. Chișinău din 24 decembrie 2012 **Cuiban Mihail Constantin** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (3), 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de 10 (zece) ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 3 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Prin aceeași sentință **Zanosiev Zaharia Petru** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (5), 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de 8 (opt) ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 3 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

La fel a fost încasat în mod solidar de la inculpați în beneficiul părții vătămate Grițcan Vasile, prejudiciul material în mărime de 67500 euro și prejudiciul moral în mărime de 10000 lei.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că inculpatul Mihail Cuiban, a organizat săvârșirea și a dirijat realizarea comiterii escrocheriei în următoarele circumstanțe:

La 31.03.1997 în baza deciziei nr. 2/1 a primăriei or. Sîngera, mun. Chișinău, deținătorului Baci Agripina i s-a repartizat în proprietate terenul agricol cu suprafața de 1,808 ha cu nr. cadastral 0111307018. Ulterior, întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” a Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor a apărut necesitatea de a efectua construcția unui evacuator al apelor fluviale la pichetul cu nr. 148 al liniei de cale ferată Revaca-Căinari, pentru asigurarea protecției terenurilor agricole de eroziune a solurilor. Sub incidența motivului invocat a căzut și lotul ce aparținea cu drept de proprietate cet. Baci Agripina. Tot atunci, inculpatul Mihail Cuiban care se afla în relații de rudenie cu familia Baci, conform unui plan bine determinat, avînd intenția de a dobîndi ilegal bunurile altor persoane prin abuz de încredere și înșelăciune, a sfătuit-o pe fiica acesteia, Lupeca Tatiana în locul compensației bănești să solicite schimbul lotului respectiv și i-a făcut cunoștință cu inculpatul Zaharia Zanosiev, persoană de încredere care urma să procure lotul dat. Ca urmare, la 23.08.2006, Baci Agripina cu fiica sa, Lupeca Tatiana împreună cu Mihail Cuiban și Zanosiev Zaharia s-au deplasat la sediul notarului privat Hrolovici M., unde pe numele inculpatului Z. Zanosiev a fost întocmită procura înregistrată cu nr. 857. În temeiul acestei procuri, Baci Agripina l-a împuternicit pe Zanosiev Zaharia să fie reprezentantul său în toate organele de stat în vederea înregistrării pe numele său și administrării lotului agricol cu suprafața de 1.808 ha. Procura respectivă fiind valabilă pe un termen de un an. La 25.12.2007, potrivit contractului de schimb încheiat între directorul Agenției Relații Funciare și Cadastru și cet. Baci Agripina, în interesul statului s-a efectuat schimbul terenului agricol cu suprafața de 0,5496 ha cu titlu de proprietate în baza titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 0111307138 cu terenul agricol cu suprafața de 0,5496 ha cu numărul cadastral 0111203256. După aceasta, inculpatul Mihail Cuiban împreună cu inculpatul Zaharia Zanosiev, la 17.03.2008 au întocmit un contract de vânzare-cumpărare a lotului de teren arabil cu codul cadastral nr. 0111203256, în care a fost emisă semnătura proprietarei, precum și a fiicei acesteia Tatiana Lupeca, în baza căruia s-a efectuat transmiterea în proprietatea inculpatului Mihail Cuiban a lotului respectiv, contractul nefiind autentificat notarial. La 26.06.2008, Mihail Cuiban s-a adresat cu cerere de chemare în judecată despre recunoașterea valabilității contractului de vânzare -cumpărare a lotului respectiv, iar în ședința de judecată inculpatul Zaharia Zanosiev a confirmat faptul participării sale la

vînzarea de către Baci Agripina a lotului către Mihail Cuiban. La 23.07.2008 în baza hot r rii judecătoriei Botanica, mun.Chișinău a fost recunoscut dreptul de proprietate privată a inculpatului Mihail Cuiban asupra terenului de pământ menționat. Totodată inculpatul Mihail Cuiban cunosc ndu-se cu cet. Vasile Grițcan, în mod inten ionat, în același scop, l-a prezentat acestuia pe cet. Victor Toacă, care la 16.07.2008 ac ion nd în baza procurii nr. 550 din 02.06 2008, în interesul Agripinei Baci, care a decedat la 15.06.2008, a v ndut același teren cu nr.cadastral 0111203256, la pre ul de 67 500 de euro, ce la acel moment constituia suma de 1 275 250 lei, cet.Vasile Grițcan. V nzarea-cumpărarea fiind perfectată din numele mamei acestuia Grițcan Olimpiada. Ulterior, cet.Vasile Grițcan, adres ndu-se la Oficiul Cadastral pentru înregistrarea contractului de vânzare-cumpărare dat, a aflat că terenul respectiv a fost înstrăinat anterior de către inculpatul M. Cuiban altor persoane, astfel fiind în imposibilitate de a înregistra dreptul de proprietate asupra terenului, fapt prin care i s-a cauzat prejudiciul material în mărime de 67 500 de euro, ce la acel moment constituia suma de 1 275 250 lei.

Inculpatul Zaharia Zanosiev, a contribuit la comiterea escrocheriei de către inculpatul Mihai Cuiban în următoarele circumstanțe:

La 31.03.1997 în baza deciziei nr. 2/1 a Primăriei or. S ngera, mun. Chișinău, deținătorului Baci Agripina i s-a repartizat în proprietate terenul agricol cu suprafața de 1,808 ha cu nr.cadastral 0111307018. Ulterior,  ntreprinderii de Stat „Calea Ferata din Moldova” a Ministerului Transporturilor  i Gospodărie Drumurilor a apărut necesitatea de a efectua construc ia unui evacuator al apelor fluviale la pichetul cu nr. 148 al liniei de cale ferată Revaca-Căinari, pentru asigurarea protecției terenurilor agricole de eroziune a solurilor. Sub incidența motivului invocat a căzut  i lotul ce apar inea cu drept de proprietate cet. Baci Agripina. Tot atunci, inculpatul Mihail Cuiban care se află în rela ii de rudenie cu familia Baci, conform unui plan bine determinat, av nd inten ia de a dob ndi ilegal bunurile altor persoane prin abuz de încredere  i înșelăciune, a sfătuit-o pe fiica acesteia, Lupeca Tatiana, să nu accepte compensa ie bănească, solicitând schimbul lotului respectiv, precum  i i-a făcut cuno in a cu Zaharia Zanosiev, persoană de încredere care urma să procure lotul dat. Ca urmare, la 23.08.2006, Baci Agripina cu fiica sa, Lupeca Tatiana împreună cu Mihail Cuiban  i Zanosiev Zaharia s-au deplasat la sediul notarului privat Hrolovici M., unde a fost întocmită procura înregistrată cu nr. 857.  n temeiul acestei procuri, Baci Agripina l-a împuternicit pe Zanosiev Zaharia să fie reprezentantul său în toate organele de stat în vederea înregistrării pe numele său  i administrării lotului agricol cu suprafața de 1,808 ha. Procura respectivă fiind valabilă pe un termen de un an. La 25.12.2007, potrivit contractului de schimb încheiat între directorul Agenției Rela ii Funciare  i Cadastru  i cet. Baci Agripina în interesul statului s-a efectuat schimbul terenului agricol cu suprafața de 0,5496 ha cu numărul cadastral 0111203256. După aceasta Mihail Cuiban împreună cu Zanosiev Zaharia, la 17.03.2008 au întocmit un contract de vânzare-cumpărare a lotului de teren arabil cu codul cadastral nr. 0111203256, în care au emis semnătură proprietarei, precum  i a fiicei acesteia Tatiana Lupeca, în baza căruia efectuează transmiterea în proprietate lui Mihail Cuiban a lotului respectiv, contractul respectiv nefiind autentificat notarial. La 26.06.2008, Mihail Cuiban s-a adresat cu cerere de chemare în judecată despre recunoa terea valabilit ii contractului de vânzare-cumpărare a lotului respectiv, iar în cadrul  edin ei de judecată, inculpatul Zanosiev Zaharia a confirmat faptul participării sale la v nzarea de către Baci Agripina a lotului către Mihail Cuiban. La 23.07.2008 în baza hot r rii judecătoriei Botanica, mun.Chișinău a fost recunoscut dreptul de proprietate privată a cet. Mihai Cuiban, asupra

lotului de teren, Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău a fost obligat să înregistreze dreptul de proprietate asupra lotului de teren după cet. Mihai Cuiban, valoarea de piață a căruia constituie 67 500 euro, echivalentul sumei de 1 275 250 lei.

3. Sentința a fost atacată de către avocatul Vasile Nicoară în numele inculpaților, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpații să fie achitați.

În motivarea cerințelor sale apelantul a indicat că sentința, cât și procesul penal desfășurat pînă la această etapă a fost afectat de un șir de vicii fundamentale, care s-au soldat cu condamnarea ilegală a inculpaților, și anume:

- pornirea urmăririi penale s-a declanșat cu încălcarea procedurii prevăzute de Codul de procedură penală și anume, cauza penală a fost pornită în baza unei plîngerii care nu corespunde prevederilor art. 263 alin. (7) Cod de procedură penală deoarece subiectul sesizării nu a fost preîntîmpinat de răspundere penală pentru depunerea unui denunț intenționat calomnios. La fel, organul de urmărire penală nici nu s-a autosesizat, astfel fiind imposibilă începerea urmăririi penale, ordonanța în acest sens fiind nulă, iar implicit și toate actele de procedură și probele administrate pe cauză.

- urmărirea penală a fost efectuată cu încălcarea competenței materiale, deoarece potrivit prevederilor art. 266 Cod de procedură penală în coroborare cu prevederile art. 269 Cod de procedură penală, urmărirea penală în speță urma să fie efectuată de către organul de urmărire penală al MAI și nu al CCCEC, iar ordonanța Procurorului General-Adjunct din 27.04.2010 privind atribuirea competenței de efectuare a urmăririi penale în favoarea organului de urmărire penală al CCCEC, s-a întemeiat pe niște motive formale, care nu justificau schimbarea competenței.

- atribuirea ilegală a calității procesuale de parte vătămată și parte civilă. Astfel Grițcan Vasile a fost recunoscut neîntemeiat în calitățile procesuale sus menționate, odată ce chiar acesta a declarat că pretinsa faptă prejudiciabilă a fost îndreptată împotriva cet. Grițcan Olimpiada.

- administrarea ilegală a mijloacelor de probă sub formă de rapoarte de expertiză. Astfel, atît ordonanțele de dispunere a efectuării expertizei, cât și rapoartele de expertiză nr. 2195 din 02.09.2010 și nr. 2196 din 03.09.2010, au fost afectate de vicii, odată ce nu au fost aduse la cunoștință părții apărării în modul și timpul stabilit.

- încălcarea cerințelor legale privind calificarea infracțiunii și înaintarea învinuirii. În așa mod s-a invocat faptul înaintării unei învinuiri neclare, abstracte, fără a fi indicată informația cu privire la data, locul, mijloacele de săvârșire a infracțiunii. Inculpatul Zanosiev Z. nefiind în genere învinuit pentru infracțiunea pentru care a fost condamnat.

- în cauză nu a fost probată prezența componentei de infracțiune incriminată inculpaților. Astfel, referitor la inculpatul Zanosiev Z. s-a menționat că acesta a contribuit la săvârșirea unei infracțiuni, însă nu s-a indicat că acesta prin complicitate a dobîndit ilicit bunurile altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, acțiune săvârșită în proporții deosebit de mari.

Cu privire la inculpatul Cuiban M. s-a menționat că din învinuirea formulată lui Zanosiev Z., rezultă că primul este autorul infracțiunii, pe cînd acesta este învinuit de organizarea comiterii infracțiunii fără a fi indicat autorul acesteia.

A fost indicat și faptul că în cauză lipsește obiectul material al infracțiunii, odată ce suma prejudiciului material în mărime 67500 euro, indicată în învinuire, nu i-a aparținut lui V. Grițcan.

Se indica și lipsa laturii obiective a infracțiunii, deoarece inculpații nu au dobândit de la V. Grițcan careva bunuri și nici nu au intrat în contact cu acesta pentru a-l putea influența psihic direct, sau prin intermediul altor persoane pentru a-l depozita de bunuri. La fel, nu a fost cauzat și prejudiciu părții vătămate V. Grițcan, odată ce inculpații nu au acționat ilegal în privința acestuia.

De către partea acuzării nu a fost probată nici latura subiectivă a infracțiunii incriminate, nefiind administrată nici o probă în acest sens.

- încălcarea prevederilor legale privind calificarea infracțiunii, odată ce semnele descrise în fabula învinuirii nu corespundeau cu prevederile art. 190 alin. (5) Cod penal.

- încălcarea dreptului la un proces echitabil sub aspectul administrării și evaluării arbitrare a probelor. Astfel, instanța de judecată a transcris în conținutul sentinței declarațiile părților, fără a încerca să motiveze în ce măsură acestea probează vinovăția inculpaților.

3.1 Sentința a mai fost atacată cu apel de către reprezentantul inculpatului Zanosiev Z., Tudor Deli, care a solicitat casarea sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, prin care inculpații să fie achitați, iar acțiunea civilă înaintată să fie respinsă.

În motivarea apelului s-au indicat următoarele:

- vânzarea lotului de teren s-a efectuat după decesul lui A. Baciuc;
- valoarea terenului a fost estimată la suma de 45000 lei;
- cet. O. Grițcan și V. Grițcan, au omis termenul legal impus la înregistrarea imobilului;

- M. Cuiban și Z. Zanosiev în mod legal au acționat pe procesul civil în cauza sa;
- cet. V. Toacă și T. Lupeca au confirmat că Zanosiev Z. a cumpărat cu 6000 dolari SUA de la Baciuc A. terenul litigios;

- Lupeca T. nu are careva pretenții față de Zanosiev Z.;

- inculpații nu au luat bunuri de la Grițcan V.

- Grițcan V. nu este parte vătămată pe cauza penală dată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 iulie 2013 a fost respins ca nefondat apelul declarat de către Tudor Deli și admis apelul declarat de către avocatul Vasile Nicoară în numele inculpaților, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

Cuiban Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (3), 196 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de 2 (doi) ani 6 (șase) luni, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Zanosiev Zaharia a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (5), 196 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de 1 (unu) an 6 (șase) luni, executarea acesteia fiind suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 (doi) ani.

Acțiunea civilă înaintată de către Grițcan V. a fost admisă în principiu, urmînd să fie soluționată de către instanța civilă.

La adoptarea deciziei au fost adoptate și două opinii separate.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a statuat că motivele invocate în apelul cet. Tudor Deli nu au putut fi examinate odată ce ultimul nu a fost titular legal al apelului în cauză, nu era participant în proces și apelul său nu a fost susținut de către inculpați.

Apelul declarat de către avocat în numele inculpaților a fost apreciat ca inadmisibil, însă instanța de apel din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, în afară

de temeiurile invocate și cererile formulate, a examinat aspectele de fapt și de drept ale cauzei, fără a înrăutăți situația inculpaților stabilind următoarele:

Inculpatul Cuiban M. a organizat cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire, în următoarele împrejurări:

La 31.03.1997 în baza deciziei nr. 2/1 a Primăriei or. Sângera, mun. Chișinău, deținătorului Baci A. i s-a repartizat în proprietate terenul agricol cu suprafața de 1.808 ha cu nr. cadastral 0111307018. Ulterior, întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” a Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor a apărut necesitatea de a efectua construcția unui evacuator al apelor fluviale la pichetul cu nr. 148 al liniei de cale ferată Revaca - Căinări, pentru asigurarea protecției terenurilor agricole de eroziune a solurilor. Sub incidența motivului invocat a căzut și lotul, ce aparținea cu drept de proprietate cet. Baci A. Tot atunci, Cuiban M., care se afla în relații de rudenie cu familia Baci, urmărind scopul de cupiditate, care nu cuprinde intenția sustragerii, prin abuz de încredere și înșelăciune, a sfătuit-o pe fiica acesteia, Lupeca Tatiana, ca în locul compensației bănești, să solicite schimbul lotului respectiv și i-a făcut cunoștință cu Zanosiev Z., persoană de încredere, care urma să procure acest teren de pământ. La 23.08.2006, Baci A. cu fiica sa, Lupeca T. împreună cu Cuiban M. și Zanosiev Z. s-au prezentat la sediul notarului privat Hrolovici M., unde pe numele inculpatului Z. Zanosiev a fost întocmită procura înregistrată cu nr. 857. În temeiul acestei procuri, Baci A. l-a împuternicit pe Zanosiev Z. să fie reprezentantul său în toate organele de stat în vederea înregistrării pe numele său și administrării lotului agricol cu suprafața de 1.808 ha. Procura respectivă fiind valabilă pe un termen de un an. La 25.12.2007, potrivit contractului de schimb încheiat între directorul Agenției Relații Funciare și Cadastru și cet. Baci A. în interesul statului, s-a efectuat schimbul terenului agricol cu suprafața de 0,5496 ha cu titlu de proprietate în baza titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 0111307138 cu terenul agricol cu suprafața de 0,5496 ha cu numărul cadastral 0111203256. După aceasta, Cuiban M. împreună cu Zanosiev Z., urmărind același scop, la 17.03.2008 au întocmit un contract de vânzare-cumpărare a lotului de teren arabil cu codul cadastral nr. 0111203256, în care a fost emisă semnătura proprietarei - Baci A., precum și a fiicei acesteia, Lupeca T. și în care s-a scris vânzarea-cumpărarea lotului respectiv de către Cuiban M., contractul nefiind autentificat notarial. La 26.06.2008, Cuiban M. s-a adresat cu cerere de chemare în judecată despre recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărare a lotului respectiv, iar în ședința de judecată inculpatul Zanosiev Z. a confirmat faptul participării sale la vânzarea de către Baci A. a lotului către Cuiban M.. La 23.07.2008 în baza hotărârii Judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost recunoscut dreptul de proprietate privată a inculpatului Mihail Cuiban asupra terenului de pământ menționat și Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău a fost obligat să înregistreze dreptul de proprietate asupra lotului de teren după cet. Cuiban M., valoarea de piață a căruia constituie 67 500 euro, echivalent a sumei de 1 275 250 lei. Totodată, inculpatul Cuiban M., cunoscându-se cu cet. Grițcan V., l-a prezentat acestuia pe cet. Toacă V. La 16.07.2008, acționând în baza procurii nr. 550 din 02.06.2008 în interesul Agripinei Baci, care a decedat la 15.06.2008, Toacă V. a vândut același teren cu nr. cadastral 0111203256, la prețul de 67 500 de euro, ce constituia 1 275 250 lei, cet. Grițcan V., vânzarea-cumpărarea respectivă fiind perfectată din numele mamei, Grițcan O. Ulterior, cet. Grițcan V., adresându-se la Oficiul Cadastral pentru înregistrarea contractului de vânzare-cumpărare dat, a aflat că terenul respectiv a fost înstrăinat anterior de către inculpatul M.

Cuiban altor persoane, astfel fiind în imposibilitate de a înregistra dreptul de proprietate asupra terenului, fapt prin care i s-a cauzat un prejudiciu material în mărime de 67 500 de euro, ce constituia 1 275 250 lei.

Inculpatul Zanosiev Z., a contribuit la cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire, în următoarele împrejurări:

La 31.03.1997 în baza deciziei nr. 2/1 a Primăriei or. Sîngera, mun. Chișinău, deținătorului Baci A. i s-a repartizat în proprietate terenul agricol cu suprafața de 1,808 ha cu nr. cadastral 0111307018. Ulterior, întreprinderii de Stat "Calea Ferată din Moldova" a Ministerului Transporturilor și Gospodărie Drumurilor a apărut necesitatea de a efectua construcția unui evacuator al apelor fluviale la pichetul cu nr. 148 al liniei de cale ferată Revaca - Căinari, pentru asigurarea protecției terenurilor agricole de eroziune a solurilor. Sub incidența motivului invocat a căzut și lotul ce aparținea cu drept de proprietate cet. Baci Agripina. Tot atunci, inculpatul Cuiban M. care se afla în relații de rudenie cu familia Baci, urmărind scopul de cupiditate, care nu cuprinde scopul sustragerii, prin abuz de încredere și înșelăciune, a sfătuit-o pe fiica acesteia, Lupeca T. să nu accepte compensație bănească, solicitând schimbul lotului respectiv, precum și i-a făcut cunoștință cu Zanosiev Z., persoană de încredere care urma să procure lotul dat. Ca urmare, la 23.08.2006, Baci A. cu fiica sa, Lupeca T. împreună cu Cuiban M. și Zanosiev Z. s-au deplasat la sediul notarului privat Hrolovici M., unde a fost întocmită procura înregistrată cu nr. 857. În temeiul acestei procuri, Baci A. l-a împuternicit pe Zanosiev Z. să fie reprezentantul său în toate organele de stat în vederea înregistrării pe numele său și administrării lotului agricol cu suprafața de 1,808 ha. Procura respectivă, fiind valabilă pe un termen de un an. La 25.12.2007, potrivit contractului de schimb încheiat între directorul Agenției Relații Funciare și Cadastru și cet. Baci A. în interesul statului s-a efectuat schimbul terenului agricol cu suprafața de 0,5496 ha cu numărul cadastral 0111203256. După aceasta, Cuiban M. împreună cu Zanosiev urmărind același scop, la 17.03.2008 au întocmit un contract de vânzare-cumpărare a lotului de teren arabil cu codul cadastral nr. 0111203256, în care a fost emisă semnătura proprietarei - Baci A. precum și a fiicei acesteia, Tatiana Lupeca și în care s-a scris vânzarea-cumpărarea lotului respectiv de către Cuiban M. contractul nefiind autentificat notarial. La 26.06.2008, Cuiban M. s-a adresat cu cerere de chemare în judecată despre recunoașterea valabilității contractului de vânzare-cumpărarea lotului respectiv, iar în ședința de judecată Zanosiev Z. a confirmat faptul participării sale la vânzarea de către Baci A. a lotului către Cuiban M. La 23.07.2008 în baza hotărârii Judecătoria Botanica, mun. Chișinău a fost recunoscut dreptul de proprietate privată a inculpatului Cuiban M. asupra terenului de pământ menționat și Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău a fost obligat să înregistreze dreptul de proprietate asupra lotului de teren după cet. Cuiban M., valoarea de piață a căruia constituie 67 500 euro, echivalentul sumei de 1 275 250 lei.

Astfel, inculpatul Cuiban M. a organizat, iar inculpatul Zanosiev a contribuit la cauzarea de daune materiale în proporții de 67 500 euro, echivalentul sumei de 1 275 250 lei cet. Grițcan V. prin înșelăciune sau abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire.

Instanța de apel a statuat că probele administrate în cauză au fost admisibile, fiind administrate în conformitate cu Codul de procedură penală. În urma analizei declarațiilor inculpaților, părții vătămate și martorilor, în coroborare cu celelalte probe administrate în cauză, cu certitudine s-a constatat că mijloacele financiare în sumă de 67500 euro, ce

derivau din vânzarea terenului de pământ și care reprezentau obiectul infracțiunii imputate inculpaților, au fost înmânate de Grițcan V. și, respectiv, însușite de Lupeca T. – 50000 euro și Toacă M. – 17500 euro.

În atare situație învinuirea n-a prezentat probe ce ar confirma că inculpații au dobândit în mod ilegal mijloacele financiare sus expuse, adică nu exista confirmarea documentară, temeinicia și plenitudinea învinuirii cu privire la însușirea ilegală a bunurilor respective de la partea vătămată. Împrejurările cauzei au confirmat că fapta săvârșită de inculpați, de cauzare de daune materiale în proporții deosebit de mari părții vătămate, prin înșelăciune și abuz de încredere, nu constituiau o sustragere, adică inculpații n-au dobândit ilicit bunurile altei persoane.

Totodată s-a constatat că inculpații deși n-au dobândit ilicit bunurile părții vătămate, totuși, prin înșelăciune și abuz de încredere, l-au determinat pe Grițcan V. să cumpere lotul de pământ, aflat în litigiu, astfel cauzându-i ultimului daune materiale în proporții deosebit de mari.

S-a mai apreciat că nerecunoașterea vinovăției de către inculpați reprezenta tactica de apărare a acestora.

Cu referire la calificarea acțiunilor inculpaților în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, instanța de apel a indicat că actul de învinuire și sentința nu cuprindeau acțiunile prejudiciabile de însușire ilegală a averii străine, urmările prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial efectiv cauzat, legătura de cauzalitate dintre acțiunile prejudiciabile și urmările prejudiciabile, ce ar rezulta din infracțiunea de escrocherie incriminată inculpaților.

Astfel, nici în rechizitoriu și nici în sentință nu se arăta metoda și forma de însușire, care și a cui avere străină a fost însușită ilegal, în așa mod, nefiind stabilit obiectul juridic special al componenței de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Stabilind starea de fapt în cauză, instanța de apel a apreciat că fapta inculpaților se afla sub incidența art. 196 alin. (4) Cod penal, cu menținerea prevederilor art. 42 Cod penal, deoarece în speță s-a constatat cu certitudine că inculpații n-au dobândit ilicit 67500 euro, ce aparțineau părții vătămate, totodată în împrejurările stabilite, prin înșelăciune sau abuz de încredere, i-au cauzat părții vătămate daune materiale în proporții deosebit de mari, fără a însuși această sumă de bani.

La fel s-a menționat și faptul că calificarea propriu-zisă nu afecta dreptul părților la un proces echitabil, în special al inculpaților la apărare și de a cunoaște acuzarea, de vreme ce infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal și cea de la art. 196 alin. (4) Cod penal sunt plasate în Capitolul VI, Partea Specială a Codului penal, adică ambele componente de infracțiuni, avînd același obiect juridic generic, atentează la patrimoniu, ca valoare socială fundamentală ocrotită de legea penală.

În consecință s-a stabilit că instanța de fond ilegal și neîntemeiat a calificat fapta inculpaților potrivit învinuirii formulate de partea acuzării.

Totodată, la aplicarea pedepsei instanța de fond a ținut cont de prevederile art. art. 7, 61, 75 și 90 Cod penal.

În partea ce ține de argumentele avocatului, instanța de apel le-a apreciat drept nefondate, urmărirea penală și judecarea cauzei în fond desfășurîndu-se cu respectarea procedurii prevăzute de lege, nefiind constatate încălcări care să atragă nulitatea actelor procedurale efectuate.

Referitor la soluționarea acțiunii civile, instanța de apel a constatat că inculpații n-au dobândit ilicit 67500 euro, fapt ce impunea atragerea în proces și altor persoane interesate,

astfel acțiunea civilă fiind admisă în principiu, urmînd, după caz, a fi soluționată în instanța civilă.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, care și-a întemeiat cerințele pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală și solicită casarea acesteia cu menținerea sentinței deoarece apelul a fost greșit admis.

În motivarea sa, recurentul indică că în cazul în care instanța de apel nu era de acord cu aprecierea probelor de către procuror și a ajuns la concluzia reîncadrării acțiunilor inculpaților, urma să dezvăluie această concluzie, expunîndu-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii și puse la baza deciziei de reîncadrare, însă fapt ce nu a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere eronată și formală de ordin general a probelor și circumstanțelor cauzei.

La fel, s-a indicat că instanța de apel nu a ținut cont și nu a apreciat totalitatea probelor care demonstau vinovăția inculpaților în faptele incriminate de partea acuzării, reîncadrînd acțiunile lor. Totodată vinovăția inculpaților a fost pe deplin demonstrată prin cumulul de probe administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în instanțele judecătorești de fond și apel, care au fost considerate admisibile, iar ulterior apreciate în mod general, ba chiar vădit tendențios și puse la baza hotărîrii de recalificare a acțiunilor inculpaților.

În concluzia celor menționate s-a reținut că instanța de apel, reîncadrînd acțiunile inculpaților nu a dat o apreciere obiectivă circumstanțelor de fapt ale cazului, împrejurări cu certitudine confirmate prin cumulul de probe, nu a examinat sub toate aspectele probele administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în instanțele de fond și apel și emițînd o decizie, partea descriptivă a căreia nu corespunde cu cea rezolutivă și conținînd o soluție greșită de încadrare juridică.

6.1 Decizia mai este atacată cu recurs de către avocații Vasile Nicoară și Nicolae Ursu în numele inculpaților, care, întemeindu-se pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 11), 12) și 16 Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei și sentinței cu adoptarea unei soluții de încetare a procesului penal.

În motivarea recursului său avocații indică că:

- instanța de apel nu a adus nici un motiv în defavoarea temeiurilor indicate în apel, în decizie fiind indicată o frază de ordin general;

- instanța de apel nu a argumentat soluția adoptată, nemotivarea acesteia avînd loc cu rea voință, deoarece instanța a fost conștientă de faptul, că soluția adoptată urmă să fie motivată, cel puțin, așa după cum s-a încercat motivarea soluției în raport cu art. 190 Cod penal, atunci cînd s-a ajuns la concluzia că lipsesc elementele acestei infracțiuni. Totodată, în speță se impunea admiterea cerințelor părții apărării privind încetarea procesului penal sau cel puțin motivarea soluției de respingere a acestor cerințe;

- instanța de apel a admis erori grave de fapt care au afectat soluția. În acest sens s-a menționat că instanța de apel a indicat că inculpații n-au dobîndit ilicit 67500 euro, care aparțin părții vătămate, totodată, în împrejurările stabilite, prin înșelăciune sau abuz de încredere, i-au cauzat părții vătămate daune în proporțiile respective, fără a însuși această sumă de bani.

În concluziile referitoare la elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal s-a constatat că nici în rechizitoriu, nici în sentință nu se arăta care și a cui avere străină a fost însușită ilegal. Relevant este că și art. 196 alin. (4) Cod penal presupune stabilirea faptelor cu privire la componentele laturii obiective, printre care: urmările

prejudiciabile și legătura de cauzalitate dintre acțiunile prejudiciabile și urmările prejudiciabile.

Acestea țin, inclusiv, și de partea vătămată, de stabilirea și elucidarea circumstanțelor referitoare la persoana fizică care a suportat urmările prejudiciabile. Tot aici s-a indicat și faptul că partea apărării a insistat asupra faptului recunoașterii ilegale a lui Grițcan V. în calitate de parte vătămată și parte civilă. Potrivit art. 242 alin. (1) și (2) Cod civil, un act juridic poate fi încheiat personal sau prin reprezentant. Actul juridic încheiat de o persoană (reprezentant) în numele unei alte persoane (reprezentat) în limitele împuternicirii dă naștere, modifică sau stinge drepturile și obligațiile civile ale reprezentatului. Acceptarea poziției instanței de apel ar însemna că prin hotărârea sa se stabilește că Grițcan V. și Grițcan O. este una și aceeași persoană.

Erorile de fapt admise de instanța de judecată se datorează erorilor de drept, admise la faza urmăririi penale, care reieșind din limitele judecării cauzei – art. 325 Cod de procedură penală, nu mai pot fi corectate.

La fel s-a indicat că instanța de apel, referitor la reîncadrarea efectuată a avut obligația să stabilească faptele și să rețină una din cele două metode: înșelăciune sau abuz de încredere, dar nu să apeleze la presupuneri, pe când de fapt elementele stabilite la dosar denotă lipsa ambelor metode ale laturii obiective ale infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal. S-a mai menționat că pe dosar nu există nici un element de fapt care ar demonstra că condamnații l-au determinat pe Grițcan V. să cumpere lotul de teren aflat în litigiu. În altă ordine de idei, cu referire la suma prejudiciului s-a constatat că în contractul de vânzare-cumpărare, încheiat între partea vătămată și Grițcan O. și care nu a fost anulat, este indicată suma de 12651 lei, astfel instanța de apel neîntemeiat a indicat suma prejudiciului în valoare de 67500 euro.

- nu au fost întrunite elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal (obiectul material, latura obiectivă și latura subiectivă), în acest sens instanța de recurs fiind sesizată cu scopul casării sentinței.

La fel a fost invocată și lipsa elementelor infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal. În acest aspect menționându-se că instanța de apel nu era în drept să recalifice acțiunile inculpaților și să adopte o soluție de condamnare pe art. 196 alin. (4) Cod penal, nefiind pus în discuție acest fapt, pînă la retragerea în deliberare, partea apărării fiind în imposibilitate să se apere în raport cu pretinsa infracțiune.

S-a mai indicat că învinuirea adusă condamnaților nu conține indici cu privire la obiectul material, a laturii obiective sau a laturii subiective al infracțiunilor prevăzute de art. 190 sau 196 Cod penal, la fel cum în speță lipsesc și semnele constitutive ale participației.

- există o cauză de înlăturare a răspunderii penale deoarece ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriul sunt lovite de nulitate absolută în condițiile art. 251 Cod de procedură penală.

- norma de drept aplicată în hotărâre contravine unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție. Astfel normele legale cu privire la garanțiile ce au menirea să asigure dreptul la un proces echitabil, cele care se referă la limitele judecării cauzei, la nulitatea actelor de procedură, cele care cad sub incidența art. art. 51, 52, 113 Cod penal, au fost aplicate contrar practicii Curții Supreme de Justiție.

6.2 Decizia a mai fost atacată de către avocatul Vasile Pruteanu în numele părții vătămate și părții civile Grițcan V., care, întemeindu-se pe prevederile art. 427 alin. (1)

pct. 12) Cod de procedură penală, a solicitat casarea totală a deciziei și menținerea sentinței.

În motivarea recursului său avocatul a supus criticii modalitatea de apreciere a probelor, prezentînd viziunea sa asupra circumstanțelor de fapt și de drept.

Totodată acesta a supus criticii soluția cu privire la acțiunea civilă, considerînd că instanța de apel urma s-o admită integral.

7. Judecînd recursurile declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2), lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța de recurs dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, din materialele cauzei rezultă că dreptul de proprietate a lui Cuiban M., asupra lotului de teren cu nr. cadastral 0111203256 a apărut în temeiul hotărîrii Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 23 iulie 2008, **care nu a fost anulată.**

Reieșind din aceasta, precum și analizînd învinuirea formulată inculpatului Cuiban Mihail, se constată că acesta este învinuit pentru faptul că împreună cu Zanosiev Z. „**a dobîndit ilegal prin înșelăciune și abuz de încredere mijloace financiare, în sumă de 1127250 lei de la cet. V. Grițcan**”.

Totodată, în ordonanța de punere sub învinuire a lui Zanosiev Z. sunt descrise faptele lui, care constau printre altele, în încheierea contractului de vânzare-cumpărare cu Cuiban M. a lotului litigios și confirmarea în fața instanței judecătorești a faptului participării sale la vânzarea de către Baci Agripina a lotului către Cuiban M., fapt ce a contribuit la emiterea hotărîrii sus vizate și apariția dreptului de proprietate a lui Cuiban M. asupra lotului dat. După care se concluzionează că prin aceste fapte Zanosiev Z. „a contribuit la săvîrșirea de către Cuiban M. a dobîndirii ilegale a mijloacelor financiare, în sumă de 1127250 lei de la V. Grițcan.”

În acest context este de menționat faptul că, potrivit prevederilor art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

Astfel, era necesară stabilirea de către instanța de apel a legăturii cauzale între acțiunile lui Zanosiev Z. și urmările prejudiciabile survenite și expres indicate în învinuirea formulată. Din analiza celor expuse, instanța de apel urmează să precizeze prin care acțiuni Zanosiev Z. a contribuit la dobîndirea ilegală de către Cuiban M. a sumei de 1127250 lei de la Grițcan V., odată ce acțiunile sale au facilitat doar apariția dreptului de proprietate a lui Cuiban M. asupra lotului de teren sus menționat. Legalitatea acestui drept nici nu este obiectul învinuirii formulate, precum și nici Baci Agripina nu este recunoscută în calitate de parte vătămată. Totodată, provocarea urmării prejudiciabile lui Grițcan V. a fost rezultatul relațiilor apărute între Cuiban M., Toacă V. și primul în cadrul vânzării acestui lot de teren contra sumei de 67500 euro.

Referitor la soluția instanței de apel cu privire la reîncadrarea acțiunilor inculpaților din prevederile art. art. 42 alin. (3), 190 alin. (5) Cod penal și respectiv, ale art. 42 alin. (5), 190 alin. (5) Cod penal, în cele ale art. 42 alin. (3), 196 alin. (4) Cod penal și respectiv, ale art. 42 alin. (5), 196 alin. (4) Cod penal, Colegiul lărgit o consideră neîntemeiată. Aceasta din motiv că, raportînd soluția instanței de apel la criteriile prevăzute de art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, se constată că aceasta urma să

aprecieze acțiunile inculpaților în limitele învinuirii formulate și să stabilească prezența sau lipsa în acestea a elementelor infracțiunilor pentru care le-a fost înaintată învinuirea.

În același context este de menționat faptul că acțiunile inculpatului Cuiban M. se caracterizează prin abuzul de încredere exprimat față de Grițcan V., care s-a materializat prin utilizarea relațiilor de încredere ale acestuia față de primul, făcându-i cunoștință cu Toacă V., iar apoi prin acțiuni de înșelăciune, care se exprimau prin faptul cunoașterii că lotul litigios propus spre vânzare, prin intermediul lui Toacă V. către Grițcan V., este deja înstrăinat altor persoane și obținerii din vânzare, iarăși prin intermediul lui Toacă V., a sumei de 67500 euro, adică 1127250 lei.

Cu referire la latura civilă, Colegiul lăgit statuează asupra netemeinicii soluției instanței de apel, care și-a motivat-o prin faptul că pentru stabilirea exactă a sumei despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei. Aceasta din motiv că însăși din învinuirea formulată inculpaților și confirmată ulterior prin decizie (chiar și în contextul soluției de recalificare a faptelor), s-a constatat cu certitudine că cuantumul pagubei pricinuite este de 1127250 lei. În același context, faptul transmiterii acestei sume de către Grițcan V. a fost confirmat și prin recipisa eliberată de către Toacă V. (V. I, f.d. 19). Astfel, în cazul condamnării inculpaților instanța de apel urma să admită și acțiunea civilă în sensul declarat.

Reieșind din cele expuse, se concluzionează că la judecarea cauzei, instanța de apel nu a respectat prevederile art. 414 Cod de procedură penală, a admis erori care au afectat aspectul de drept al cauzei și asemenea erori pot fi corectate doar de către instanța de apel.

În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel în cauză urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării în instanța de apel, într-un nou complet de judecată.

La rejudecarea cauzei în ordine de apel, instanța urmează să ia în considerare cele expuse în prezenta decizie, să judece apelurile în strictă conformitate cu prevederile legii, să verifice argumentele invocate anterior și în recurs și să adopte o hotărâre legală și întemeiată, pe care părțile vor fi în drept să o atace în ordinea stabilită de lege.

În ceea ce privește măsura preventivă, Colegiul lărgit notează că, măsura preventivă - arestarea preventivă, aleasă în privința lui Cuiban Mihail prin sentință, urmează a fi menținută, iar în privința lui Zanosiev Zaharia, urmează a fi aplicată măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi localitatea. Această soluție se impune pentru asigurarea examinării cauzei într-un termen rezonabil, excluderii posibilității din partea inculpaților de a se ascunde de la judecată, de a împiedica la stabilirea adevărului, de a comite noi infracțiuni, precum și pentru asigurarea executării sentinței.

8. În conformitate cu prevederile art. art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 2 lit. c), alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Grigore Botnaru, avocatul Vasile Pruteanu, în numele părții vătămate Vasile Grițcan și avocaților Nicolae Ursu și Vasile Nicoară în numele inculpaților Cuiban Mihail și Zanosiev Zaharia, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 iulie 2013, în cauza penală privindu-i pe **Cuiban Mihail Constantin și Zanosiev Zaharia Petru**, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

Măsura preventivă arestul preventiv, aplicată față de inculpatul Cuiban Mihail prin sentința Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 24 decembrie 2012 se menține, iar în privința inculpatului Zanosiev Zaharia se aplică măsura preventivă obligarea de a nu părăsi localitatea, pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii.

Decizia nu este susceptibilă de atac, pronunțată în ședința publică la 18 februarie 2014, ora 09⁵⁰.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Constantin Alerguș

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Copia corespunde originalului
Judecător

Nicolae Gordilă

Petru Ursache